

**Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 Національного університету
цивільного захисту України**

ВІДГУК

**офіційного опонента, доктора наук з державного управління,
професора Єманова Владислава Вікторовича**

на дисертаційну роботу Галушки Сергія Петровича «Публічне управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку

**1. Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими
програмами, темами**

Україна є демократичною, правовою, соціальною та незалежною державою, маючи 30-річний досвід існування державності й суверенності. При цьому прагненнями України є забезпечення системи безпеки та соціально-економічного розвитку, у т.ч. за рахунок розвитку цифровізації й інтеграції у Європейський Союз. Разом із тим відзначимо, що у 2024 р. Єврокомісією прийнято перший у світі закон про штучний інтелект, який установлює межі щодо його застосування як різновиду цифрових технологій через ризик порушення прав і свобод громадян, а також зниження рівня безпеки в державі. Відтак, завданням України є врахування положень цього закону та інших правових документів, покликаних унеможливити поширення негативного впливу цифрових технологій на систему безпеки та сталий розвиток. Ці прагнення становлять вектори гарантування національної безпеки як у мирний час, так і у воєнний період. Усі ці сфери суспільної життєдіяльності не можуть

функціонувати без інформації та цифрових технологій. Правильне їх використання забезпечує стабільність всередині держави, досягнення балансу суспільних інтересів, правопорядку, соціальної й національної безпеки. Це надає нові можливості та зобов'язує органи державної влади аналізувати стан задоволення інтересів населення і наявний рівень національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій.

Практика реалізації публічного управління у сфері національної безпеки в Україні та за кордоном переконливо засвідчила, що існує необхідність комплексного дослідження наукового обґрунтування теоретичних засад і розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів публічного управління в цій сфері з урахуванням закордонного досвіду. Він, як відомо, побудований на багатофакторних ризиках цифрового розвитку глобалізованого світу. Крім того, наявна значна кількість країн, які вже пройшли шлях приведення власної системи безпеки до вимог часу, і це надало їм додатковий поштовх для забезпечення сталого розвитку, що є корисним для вивчення в Україні, адже РФ прагне відкинути її в соціально-економічному розвитку на десятки років назад. Реалізації цього сценарію не можна дозволити, що можливо за умови підвищення результативності функціонування механізмів публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій.

Отже, усе вищевказане свідчить на користь актуальності та важливості обраної теми дослідження Галушки С.П., а також перспективність використання запропонованих ним рекомендацій щодо формування механізмів публічного управління в у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій в Україні.

2. Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації є логічно викладеними, достовірними й достатньо аргументованими. Це забезпечується глибоким

аналізом основних теоретичних питань досліджуваної проблеми на базі наукових праць вітчизняних та іноземних учених. Запорукою цього виступив вибір теоретико-методологічного підґрунтя дослідження, яким стало використання загальнонаукових і спеціальних методів. Системний, організаційно-функціональний та інші підходи полягають у комплексному дослідженні побудови інституційних механізмів публічного управління в умовах інформаційно-гібридних війн в Україні як єдиного цілого з метою вдосконалення та розвитку цих механізмів.

Варто відзначити, що під час вивчення обраного предмету дослідження автор застосував такі загальнонаукові та спеціальні методи пізнання, як методи логічного узагальнення, факторного аналізу, синтезу й абстрагування, теоретизування й історичної формалізації, системного аналізу, порівняння, вибірки й опису, індукції та дедукції, групування, моделювання та прогнозування (с. 24–25).

На користь достатньо високої оцінки достовірності й обґрунтованості положень, сформульованих автором, свідчить і значна інформаційна база дисертаційного дослідження. До неї відносяться як законодавчі та підзаконні нормативно-правові акти України (табл. 2.4) та країн ЄС, офіційні статистичні й аналітичні дані (підрозділ 2.1, Додаток 2), так і наукові праці українських і закордонних учених (загалом, до списку використаної літератури входять 355 джерел, у тому числі 250 іноземних). Опрацьована значна кількість наукових публікацій із викладенням результатів теоретичних розробок щодо проблематики, пов'язаної з функціонуванням механізмів і системи публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій (рис. 1.4, 1.6 тощо).

3. Наукова новизна одержаних результатів

Головні положення наукової новизни безпосередньо пов'язані з результатами вирішення автором основних завдань дисертаційного дослідження.

Особливо слід відзначити положення наукової новизни, за яким уперше запропоновано шляхи розвитку механізмів публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій в Україні в межах насамперед оптимістичного сценарію: 1) забезпечення розвитку законодавства у сфері нацбезпеки в напрямку доповнення його положеннями щодо ролі цифрових технологій у системі публічного управління; 2) виважене впровадження штучного інтелекту та діджиталізацію діяльності сектору безпеки, на підставі чого уточнено індикатор можливостей штучного інтелекту й індикатор оцінки загроз у цій сфері; 3) використання конвергентних систем на заміну традиційних сховищ даних тощо (стор. 148–152, 155–156, Додаток 3 тощо).

Одними з найбільш вагомих, зважаючи на зміст завдань дисертаційного дослідження, є *вдосконалені* автором:

1) визначення підходів до вдосконалення системи публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій в Україні, що передбачають модернізацію інституційного, організаційного та методичного забезпечення цієї системи з позиції: 1) систематизованих соціально-політичних ефектів, пов'язаних із розвитком цифрових технологій, серед яких особливе місце відведено ефектам технології великих даних (big data) у публічній політиці; 2) визначення цифрових бар'єрів, рівня цифрової довіри та перспектив трансформації балансу між забезпеченням конфіденційності персональної інформації та розвитком системи національної безпеки (стор. 167–170, 182–186, 192 тощо);

2) підхід до оцінювання загроз і перспектив упровадження моделі публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу технологій цифровізації в Україні та за кордоном із застосуванням методів регресійного аналізу та мережевого аналізу (методу афіліації (affiliation) та ко-афіліації (co-affiliation)) (стор. 120–123, Додаток 2, Додаток 5, Додаток 6 тощо);

3) визначення стану функціонування механізмів публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій в Україні

шляхом застосування комплексного підходу до оцінювання цих механізмів, унаслідок чого встановлено поліфункціональність складників організаційного механізму публічного управління у цій сфері, а також наведено конкретні нормотворчі рекомендації щодо вдосконалення правового й інформаційного механізмів публічного управління в зазначеній сфері (підрозділ 2.3).

Крім того, становлять значний інтерес також положення наукової новизни, що пов'язані із *подальшим розвитком*, а саме щодо:

- генеза сфери національної безпеки з позиції впливу цифрових технологій, типологізація яких дозволила визначити їхню особливу роль у забезпеченні результативного функціонування державного сектору, яка передбачає формування нової загальносвітової інституційної парадигми (стор. 30–43);

- визначення головної небезпеки розвитку цифровізації та використання її технологій як потенційної можливості цільового явного чи латентного інформаційного, кібернетичного та іншого впливу на систему національної безпеки й інституційне середовище (підрозділ 1.2, стор. 46–48);

- наукове обґрунтування особливостей формування механізмів публічного управління у сфері національної безпеки в умовах цифровізації з позиції конкретизації їхньої структури (підрозділи 1.3) (стор. 61–80).

Отже, наукова новизна одержаних результатів і наукова їх цінність полягають у тому, що дисертаційна робота побудована на багатоаспектному аналізі досліджуваних проблемних питань, а це свідчить про певний внесок у теорію та практику публічного управління, що покликано сприяти удосконаленню системи публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій.

4. Теоретична та практична значимість результатів дослідження

Аналіз наукових результатів, одержаних автором дисертації, дозволяє позитивно оцінити теоретичне значення роботи для подальшого удосконалення та розвитку механізмів публічного управління у сфері національної безпеки в

умовах впливу цифрових технологій в Україні. Воно полягає в розкритті сутності поняття «національна безпека» як об'єкту публічного управління у межах розгляду ключових дефініцій понятійно-категоріального апарату в цій сфері, дослідженні методів публічного управління в умовах впливу цифрових технологій, серед яких правовим, організаційним, інформаційним і ресурсним методам відведено особливе місце (с. 76–79); обґрунтуванні концептуальних засад прогнозування розвитку системи публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій (с. 184–198). Це, у свою чергу, дозволило здобувачу генерувати пропозиції щодо оновлення Стратегії національної безпеки України (підрозділ 3.1), а також налагодження результативної взаємодії України з іншими державами та міжнародними організаціями в напрямку вчасного протистояння загрозам, пов'язаним із використанням цифрових технологій. Ці пропозиції використані, зокрема, в організаційно-аналітичній роботі Генерального штабу ЗС України (довідка № 300/1/С/31444 від 02.12.2024 р.) і Центрального науково-дослідного інституту ЗС України (довідка № 17-04/3218 від 10.10.2024 р.); Хмельницького науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України (довідка № 19/123/6-13727-2024 від 04.11.2024 р.) і Вишневої міської ради Бучанського району Київської області (довідка № 1/08-214 від 29.11.2024 р.). Крім того, у навчальному процесі Національного університету цивільного захисту України, зокрема, при викладанні здобувачам вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування») таких дисциплін, як «Інформаційна політика в Україні» і «Сучасні геополітичні процеси: світ і Україна» (акт № 22-30 від 28.11.2023 р.).

Ураховуючи вищевикладене, можемо зазначити, що висновки та пропозиції автора дисертації мають як теоретичне, так і практичне значення.

5. Оцінка повноти викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях та анотації

Публікації Галушки С.П. повною мірою відображають зміст дисертаційної

роботи й отримані висновки.

Основні положення і результати дослідження висвітлено в 11 публікаціях, у тому числі у 6 статтях у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 статті у закордонному науковому виданні та 4 тезах конференцій. Загальний обсяг публікацій, що належать особисто здобувачу, становить 4,86 авт.арк., які відповідають стандартам, установленим МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Порівняння тексту анотації з текстом дисертації дозволяє дійти висновку про ідентичність основних положень дисертаційного дослідження та матеріалу, викладеного в анотації. Вона не містить інформації, яка відсутня в дисертації. У її змісті реалізовані завдання дослідження, а їх вирішення складає наукову новизну отриманих результатів дослідження. Робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 292 стор., з яких 209 стор. – основний текст дисертації.

6. Дискусійні положення і зауваження щодо змісту дисертації

Дисертаційне дослідження виконане на достатньо високому науковому рівні, але мають місце окремі дискусійні положення та зауваження:

1. Уважаємо, що в дисертації слід винести в окремий підрозділ положення, які стосуються систематизованих закордонних практик реалізації публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій (с. 87–96, 102–105 тощо). У цьому зв'язку даний підрозділ 2.1 міститиме системне теоретичне обґрунтування шляхів упровадження такого досвіду на вітчизняних теренах, зокрема щодо висхідного формування системи публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій, про який йдеться на с. 48–49 дисертації.

2. У цьому контексті можемо також відзначити й те, що дисертаційну роботу доречно посилити більш розширеним обґрунтуванням шляхів розвитку

саме суб'єктної підсистеми публічного управління України у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій з урахуванням закордонного досвіду (с. 150–156).

3. Крім того, вважаємо, що частину положень щодо визначення моделі розвитку механізмів публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій (с. 158) доречніше перенести у підрозділ 2.2 дисертації, де власне розглядаються всі моделі. Це має уможливити розгалужене сприйняття представленого дослідницького матеріалу.

4. Погоджуємося з дисертантом, що основними елементами системи публічного управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій є правові, організаційні, інституційні та ресурсні підсистеми (підрозділ 1.3), які поєднані між собою та приводяться в рух відповідними механізмами. Разом із тим, розглядаючи організаційну складову, доцільно більш детально розкрити функції інституцій, які функціонують в межах цих підсистем. На наш погляд, дисертація тільки виграла б, якби її автор виніс пропозиції щодо уточнення конфігурації організаційної складової в окремий підрозділ.

5. Підтримаємо позицію дисертанта, що важливим завданням державного апарату є вчасне та системне оновлення стратегічних, програмних та інших документів (с. 149), спрямованих на забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку. У цьому контексті стратегічні документи мають відповідати сучасним реаліям і вимогам суспільства. На наш погляд, у межах наведеної рекомендації автора щодо оновлення Стратегії національної безпеки України поза увагою залишалось визначення ролі інститутів громадянського суспільства в забезпеченні цієї безпеки в умовах наростаючого значення цифрових технологій.

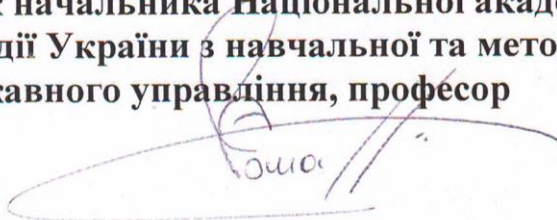
У той же час, зроблені зауваження та висловлені побажання мають дискусійний характер, і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дисертаційного дослідження. Вони скоріше визначають перспективи та конкретизують напрями подальшої наукової роботи автора.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Галушки Сергія Петровича на тему «Публічне управління у сфері національної безпеки в умовах впливу цифрових технологій» відповідає вимогам МОН України, які висуваються до такого виду кваліфікаційних робіт, а саме: є завершеним науковим дослідженням, що достатньою мірою обґрунтоване, містить наукову новизну, має практичну цінність та дозволяє вирішити актуальне за сучасних умов науково-практичне завдання. Виходячи з цього, автор дисертаційної роботи заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

Офіційний опонент

**Перший заступник начальника Національної академії
Національної гвардії України з навчальної та методичної роботи
доктор наук з державного управління, професор
полковник**

Владислав ЄМАНОВ

Підпис професора В. Єманова засвідчую

**Начальник відділу кадрової роботи
Національної академії Національної гвардії України
підполковник**

Костянтин СЕРДЮК